

MI0505 Överblicken

Kvalitetsdeklaration för överblicksstatistik 2011

Administrativ information om statistiken

Syfte och historik

Användare och användningsområden

Uppgiftsskyldighet

Sekretessregler och gallringsföreskrifter

EU-reglering

Innehåll

Tid

Tillförlitlighet

Tillgänglighet

Administrativ information om statistiken

Namn: Överblick över kemikalier

Statistikområde: Miljö

Statistikansvarig myndighet: Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionen
Box 2
171 13 Sundbyberg

Kontaktperson: Åsa Almkvist, telefon: +46-8-519 41 271, e-post: asa.almkvist@kemi.se.

Syfte och historik

Kunskap om var kemikalier förekommer och hur de används i samhället behövs för att utforma mål och strategier för kemikaliekontroll och för att välja medel för att angripa hälso- och miljöproblem orsakade av kemiska ämnen. Överblicken avser också att utgöra en bas för att följa upp vidtagna åtgärder och observera förändringar i användningen av produktgrupper, branschens inköp av kemikalier, faroprofiler för kemikalier och användning av de mest använda ämnena. Den utgör den mest omfattande sammanställningen över användningen av kemikalier som har publicerats. Den information som finns i Kemikalieinspektionens produktregister har bearbetats för att kunna åskådliggöra den stora datamängden ur olika synvinklar och tjäna behoven hos olika användare av statistiken.

Överblick över kemikalier har publicerats sedan 1995 men några av tabellerna har sammanställts sedan slutet av 1980-talet. Nya tabeller har lagts till under åren. De första årgångarna publicerades och trycktes av Statistiska centralbyrån (SCB). Numera sker publiceringen bara på Kemikalieinspektionens webbplats.

Användare och användningsområden

Centrala och lokala myndigheter, universitet och branschforskningsinstitut, Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket, Arbetsmiljöverket, regionalt och lokalt arbetande miljöhandläggare, forskare, företag, media, allmänhet och departement är alla användare av sammanställda data om kemikalier.

Uppgiftsskyldighet

Uppgifterna i Kemikalieinspektionens produktregister regleras genom §§ 3-6 i förordning (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer och bilaga till denna samt föreskrifter (KIFS 2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer.

Sekretessregler och gallringsföreskrifter

Uppgifterna vilka överblickstabellerna baseras på är skyddade enligt sekretesslagen. Gallring sker enligt statliga förvaltningsregler.

EU-reglering

Inga EU-direktiv föreligger angående rapportering enligt denna produkt.

Innehåll

Statistiska storheter

Denna rapport redovisar framför allt förekomsten av kemikalier fördelade på funktionstyper (som till exempel lim, färg och bränslen) samt branscher som de säljs till. Den redovisar också de kemiska ämnen som omsätts mest i Sverige.

Med kemikalier avses produkter från den kemiska industrin. Till kemikalier räknas här även produkter som framställts via kemiska reaktioner, i vedertagen kemiteknisk apparatur, även om processerna ligger i andra branscher. Begreppet kemikalier kan avse såväl enstaka, specifika ämnen som blandningar av dem, det vill säga kemiska produkter.

Population och objekt

Populationen består av alla kemiska produkter som yrkesmässigt importeras, tillverkas i Sverige eller som man byter namn på. Det gäller alla de produkter som kan hänföras till tulltaxenummer och varunummer som finns angivna i bilaga till förordningen SFS 2008:245.

Produkter som årligen tillverkas eller importeras i mindre mängd än 100 kg av ett företag behöver dock inte anmälas om inte Kemikalieinspektionen föreskriver annat. För övriga produkter gäller uppgiftsskyldighet, vilket gör att bortfallet är relativt litet.

Med kemiska produkter avses i produktregistret både kemiska ämnen och beredningar av sådana.

Variabler

De variabler som redovisas är totalomsättning, funktionstyp, bransch till vilken produkten avsätts, konsumenttillgänglighet, faroklass och enskilda ämnen.

Begreppet totalomsättning motsvarar ungefär import + avsaluproduktion. I vissa fall har innehållsdeklarationen inte exakta haltuppgifter för alla ingående kemikalier. För sådana ämnen används medelvärdet för halten vid beräkning av kvantiteten.

Med begreppet konsumenttillgänglig menas ej hur mycket som verkligen används av konsumenter utan hur stor mängd som är tillgänglig för dem i exempelvis detaljhandeln, men som också kommer att användas av till exempel hantverkare.

Redovisningsgrupper

Kvantitet och antal produkter redovisas för olika funktionstyper, branscher, faroklasser, ingående ämnen och eventuell konsumenttillgänglighet.

Nomenklatur

CAS-nummer

Kemikalieinspektionen underhåller i anslutning till produktregistret en stor databas med namn på kemiska föreningar. Här ingår också synonymnamn, kemisk formel etc. Där används det system för att hålla reda på kemiska föreningar som finns i Chemical Abstract Service Registry System, där drygt 70 miljoner olika kemiska föreningar tillordnats ett identitetsnummer, CAS-nummer.

Som ämne med eget CAS-nummer definieras också produkter (främst från växt- och mineralriket) som innehåller många närbesläktade ämnen, till exempel rapsfettsyror och mineraloljor. I Överblickstabellerna redovisas både CAS-nummer och ämnesnamn som CAS-numret står för. Då ämnesnamnet inte finns tillgängligt på svenska redovisas det engelska namnet.

KN-nummer

Ett system för generell klassificering av "produkter" och "varor", som finns i Sverige, är den så kallade Combined Nomenclature (CN), på svenska Kombinerad Nomenklatur (KN). Den definierar cirka 10 000 olika varuslag där varje varuslag identifieras med ett åttasiffrigt nummer som motsvarar det så kallade statistiska numret (tullnummer) vars två första siffror anger kapitelnummer i tullförordningen. Alla varuslag finns sökbara i Tullverkets databas [Taric](#) där också Tullverkets varuhandböcker (VHB) och Tulltaxa med varubeskrivning (THF) finns tillgängliga. Denna nomenklatur används bland annat i all officiell statistik om handel och tillverkning. Den är också grundläggande för SNI klassificering av tillverkningsindustrin.

De sex första siffrorna i CN-numret överensstämmer med den internationellt använda harmoniserade varunomenklaturen (HS).

Den text i Överblicken som beskriver det anmälningspliktiga numret är inte densamma som finns i Tullverkets databas men har samma innehåll. Den text som återfinns i Överblicken kommer från bilagan till förordning (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer som är anpassad för att underlätta elektronisk rapportering till produktregistret.

Faroklassificering

Faran med en kemisk produkt utvärderas av företaget enligt en gemensam EU-lagstiftning. Företaget anmäler de symboler och riskfraser som används på produktens etikett till produktregistret. Det nuvarande systemet för

klassificering och märkning ändras nu gradvis mot det nya CLP-systemet. Företagen kan under de närmaste åren ange faran med produkten antingen genom att ange det nuvarande systemets farosymboler eller det nya systemets faropiktogram. Under några år kommer därför vissa tabeller att vara dubblerade för att möjliggöra att visa alla produkter vare sig de är märkta enligt det gamla eller det nya systemet.

Jämförbarhet med annan statistik

På grund av skillnader i definitioner, redovisningssätt och täckning kan värden i Överblicken vara svåra att jämföra med SCB:s industri- och utrikeshandelsstatistik. Dock kan vid jämförelser Överblickens siffra för omsatt kvantitet per statistiskt tullnummer sägas motsvara den mängd som erhålls vid addition av SCBs uppgifter för import och tillverkning under samma nummer.

Tid

Referensperiod

Statistiken gäller för år 2011.

Framställningstid

Framställningstiden är beroende av den årliga uppdateringen av produktregistret som är cirka 1 år.

Frekvens

Uppgifter samlas årligen in och sammanställs i Kemikalieinspektionens produktregister. Överblicksstatistik finns publicerad sedan 1995 (Na 54 SM 9701, Na 54 SM 9702 och via Kemikalieinspektionens webbplats).

Jämförbarhet över tiden

Uppgifter ur produktregistret är jämförbara från år till år. Från och med 2002 har indelningen av funktioner ändrats något. Framför allt gäller det högre upplösning för färg och lim. För de flesta nya funktioner finns en eller flera jämförbara funktioner i det äldre systemet.

Från och med 2008 används nya branschkode enligt SNI 2007. Några branscher har delats på fler och några har slagits ihop i det nya systemet. De flesta har behållit sitt namn även om koden har ändrats.

Sedan tre år tillbaka behöver företagen inte längre markera miljöfarligt på ämnesnivå. Detta påverkar tabell 3a, värdena i den tredje gruppen kommer inte att öka.

Faroklassificeringen kommer att ändras mellan 2010 och 2015 och det gamla och nya faroklasserna och deras symboler/piktogram är inte helt jämförbara.

Från och med år 2010 finns flera nya tabeller i Överblicken. Tabell 2a är tabell 2 fast redovisad på treteckennivå med avseende på funktionskod. Tabell 5b och tabell 5c har tillkommit som en direkt följd av den nya faroklassificeringen.

Tabell 3 och tabell 4 har fått nya rader med de nya faroklassificeringarna. En och samma produkt kan vara märkt med fler än en av de nya faroklasserna, vilket leder till att summan av procenten i tabell 4 kan bli över 100 %.

Tillförlitlighet

Tillförlitlighet totalt

Statistiken från produktregistret är generellt av god kvalitet men kan ge vissa svårigheter vid tolkningen.

Underlag till tabellerna är ett register över samtliga kemiska produkter som blivit anmälda från företag. Felaktigheter i inrapportering från företagen kan förekomma för samtliga parametrar. Inkomna uppgifter granskas fortlöpande och felaktigheter rättas. Även en aktiv registervård bedrivs.

Både importörer och tillverkare ska lämna uppgifter till produktregistret. Kvantiteten av samma ämne kan därför bli rapporterad flera gånger, vilket kan medföra att mängden av enskilda ämnen kan bli dubbelräknade.

Kvantitetsuppgifterna kan därför inte användas som ett mått på tillförd mängd ämne i samhället utan är snarare ett mått på omsättningen av en kemikalie. Denna omsättning består av kvantiteterna för import + tillverkning + rent namnbyte. Exporterade mängder återfinns under branschkode EXP.

Produkter med delvis likartade egenskaper kan ha många olika namn och beteckningar och grupperas därför efter typ av funktion. Det finns omkring cirka 500 koder för funktionstyp.

Då företag anger ämnens halter till Kemikalieinspektionen lämnas dessa uppgifter ibland med en intervallangivelse. I Överblicksstatistiken redovisas medelvärden.

När företagen lämnar uppgifter om hur produkter fördelar sig mellan branscher kan det uppstå två typer av fel.

För att undvika dubbelräkning har från och med 1998 en fördelning av produktens kvantitet gjorts mellan angivna branscher. Alla branscher som anges får lika stor andel av kvantiteten såvida inte det finns en procentuell fördelning angiven. Det kan betyda att vissa branschers kemikalieinköp överskattas och andra underskattas.

Ibland säljs produkten till en grosshandlare. Grosshandlaren kan sedan sälja vidare till andra branscher och behöver inte anmäla till produktregistret så länge han inte namnbyter produkten. Detta medför att slutanvändarbranscherna inte registreras för sådana produkter. Kvantiteten för vissa branscher blir därför mindre än den i verkligheten är.

För enstaka produkter anges ibland mer än en funktionskod. Detta leder till en viss dubbelräkning vid summering av antalet produkter. För att undvika dubbelräkning av kvantiteter har en fördelning av produktens kvantitet gjorts mellan angivna funktioner. Alla funktioner som anges får lika stor andel av kvantiteten, vilket kan innebära en över- eller underskattning.

När uppgiftslämnarna fyllt i blanketten har de fått ange med ett ja eller nej om produkten är konsumenttillgänglig eller ej. Den redovisade mängden produkt avser totala mängden och någon särskild redovisning av kvantiteten konsumenttillgängligt görs ej. Detta medför att det kan bli för höga värden av den konsumenttillgängliga mängden i tabellerna.

Då även sammansatta produkter sedan 2002 skall klassificeras också som miljöfarliga har vissa produkter inte alltid markerats med "-" i faroklass även om företaget bedömt att de inte är hälsofarliga utan endast rapporterats med faroklass N. Därför har redovisning av gruppen produkter med beteckningen "-" strukits i tabell 3 eftersom den inte längre representerar alla icke hälsofarliga produkter.

Osäkerhetskällor

Täckning

Samtliga kemiska produkter som importeras, tillverkas eller namnbyts ska vara anmälda till registret. Kontroller av efterlevnaden av anmälningsplikten genomförs fortlöpande.

För uppgifter om produktens kemiska sammansättning varierar täckningsgraden beroende på vilken produktgrupp produkten tillhör. Företagen bekräftar varje år inlämnade uppgifter genom ett kvitteringsförfarande. Detta gäller dock ej inlämnade uppgifter om ämnen som ingår i produkten vilket gör att uppgifter om ämnens användning och kvantiteter inte uppdateras lika rutinemässigt och därför i högre utsträckning än övriga uppgifter är föråldrade.

Urval

Samtliga produkter som anmälts har ingått i undersökningen. De företag som är skyldiga att anmäla är de som har en mängd av tillverkade eller importerade produkter på minst 100 kg.

Mätning

Uppgifter till produktregistret har samlats in med hjälp av en blankett som de uppgiftsskyldiga företagen har fått fylla i. Då undersökning görs med frågeformulär kan mätfel (= felaktiga svar på frågorna) uppstå, på grund av tidsbrist, missförstånd, bristande engagemang med mera.

Bortfall

Eftersom import och tillverkning av kemiska produkter innebär kemikalieavgifter måste uppgifter om mängder alltid inkomma och därför finns inget bortfall när det gäller kvantitetsuppgifter.

Sekretess

Vissa värden redovisas ej i tabellerna på grund av sekretess. I de fall publicering av mängder eller ämnesnamn bedöms kunna skada den enskilde uppgiftslämnaren har värdena ersatts med ".." (två punkter). Då själva kopplingen mellan ett ämne och dess användning skulle kunna skada uppgiftslämnare har hela uppgiften utelämnats till exempel i tabell 12 och 14. Ett hjälpmedel vid sekretessbedömningen är den så kallade dominantregeln, det vill säga om antalet produkter eller berörda företag är färre än tre eller om ett av företagen har så stor mängd av ett ämne att företaget kan urskiljas från de övriga kan behov av sekretess föreligga.

Modellantaganden

Inga modeller har använts för att ta fram värden.

Redovisning av osäkerhetsmått

I vissa fall har intervall givits, se [Tillförlitlighet total](#).

Tillgänglighet

Spridningsformer

Statistiken görs tillgänglig via Kemikalieinspektionens webbplats.

Presentation

Värdena presenteras i form av tabeller som är avsedda att utnyttjas som primärvärden för användarnas sammanställningar. Alla tabeller finns tillgängliga som PDF- och Excel-filer.

Huvuddelen av de data som presenteras i Överblicken finns också publicerade i Kemikalieinspektionens web-databas [KemIstat](#) där egna tabeller kan skapas.

Dokumentation

- Några metodsynpunkter på officiell kemikaliestatistik, PM M/MI 1995:7, SCB.
- Miljö- och hälsofarliga kemikalier, Na 45 SM, SCB.
- Kemikalieinspektionens produktregister.
- Nålen i höstacken, PM 9/1995, Kemikalieinspektionen.

Primärmaterial

Kemikalieinspektionen kan på beställning ge önskade tabeller på CD. Vissa primärdata lämnas inte ut på grund av sekretesskäl.

Upplysningar

Kontaktperson är Åsa Almkvist. Se kontaktuppgifter överst på den här sidan.

Skapad
2013-03-20